

s gång



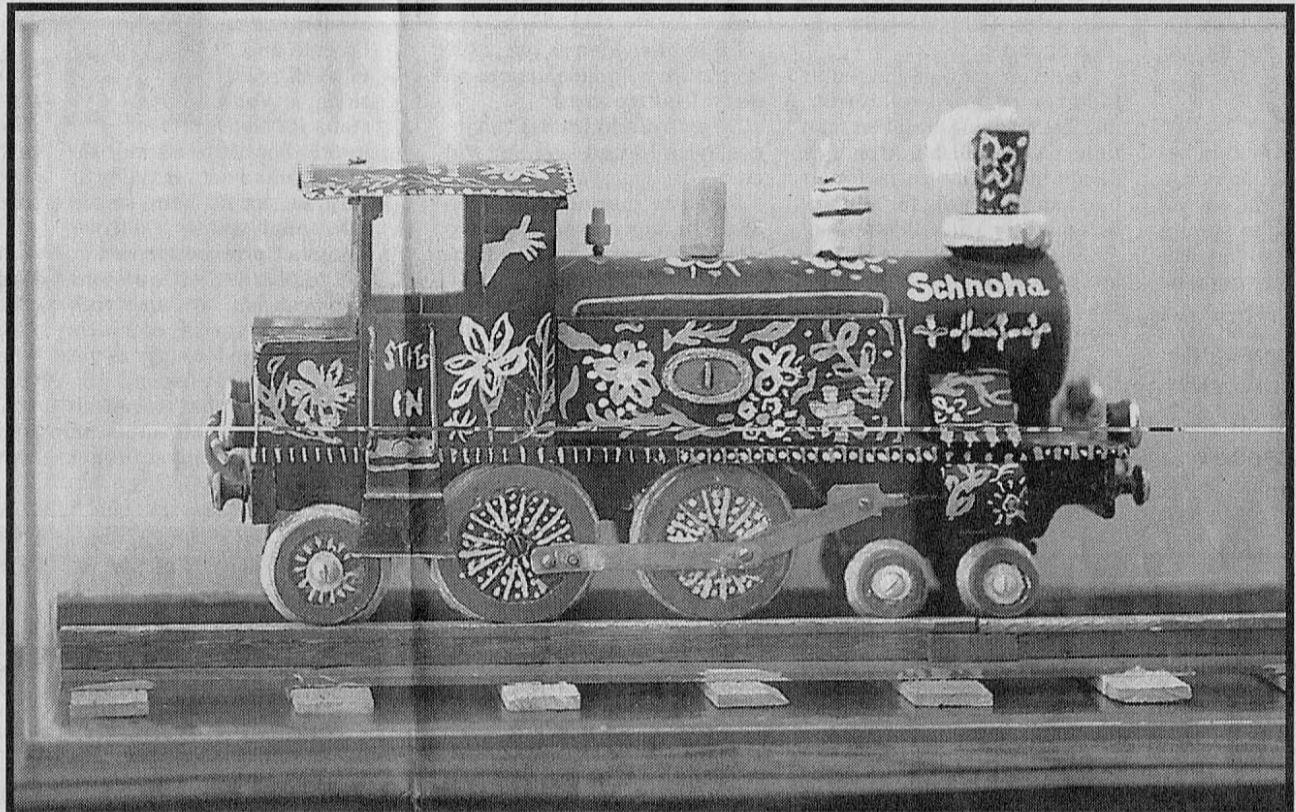
Redaktör: Anders Hansson 031-62 42 11

För insänt ej beställt material ansvaras ej.

Nog spekulerat!

Det var varken konstnären Gustaf Carlström eller några chalmerister som målade Säröloken för 50 år sedan. Än mindre konstnären Kai Merchel Christensens pojkar Ib, Palle eller Johnny. Därom vet Vg-medarbetaren Björn Hansson bestämt besked. Ty han var med.

Vg-DOKUMENT



Bilder: MAGNUS SUNDBERG

NEJ, INTE när de bada ioken målades natten till den 7 augusti 1952. Då var både jag och bröderna Christensen för unga.

Men jag var med på jubileumsnatten tio år senare. Då hade en modell av det ena loket målats på samma sätt av "samma, alltså anonyma konstnärer" som det står på plaketten under glasmöntern. Min far, Gunnar Hansson som då drev Säröbaren/Café Blomstermåla, hade sponsrat modellmålningen med en magnumflaska champagne, modellfärg och penslar.

Modellen, en exakt träkopia av lok nr 1, var tillverkad av en av dess föregångare Victor Rosengren. Den var ursprungligen en leksak åt sonen Nils, som i sin tur hade skänkt den till det lilla museum över Säröbanans historia som genom åren vuxit fram i restaurangen.

Delegationen från lokmålarna kom sent. Serveringen skulle just stänga när de överlämnade sitt nya, småskaligare konstverk. Vi satte oss i lägenheten på andra våningen. Det blev några oförglömliga småtimmar med mycket skratt och fniss. Jag fick höra det mesta om bakgrunden och målarkuppen. Något minns jag än.

BAKGRUNDEN: De tonåringar som fanns på sommar-Särö i början av 40-talet var ett aktivt gäng. De badade, kappseglade och busade. Till kappseglingarna fanns uppställt ett vandringsspris, Gängpokalen, en vacker liten hamrad silverbägare som vandringsspris.

Till det ofrivilliga buset hörde att gängets kappseglingar en gång fick installeras på grund av "drivande mina" utanför Keholmen. Det var precis där de brukade segla. All sjöfart i närheten var förbjuden. Men när den drivit på samma ställe i flera dagar kom de på att det inte kunde vara någon mina. Det måste vara deras nytulagda rundningsmärke!

DET ORGANISERADE BUSET: När gamle kungen, Gustaf V alltså, under Säpos överinseende gästade Särö under kriget beslöt sig gänget för att spela nervösa poliser ett spratt. De hade skaf-

MODELL I MONTER. På dagen tio år efter målarkuppen mot Säröbanan målades denna modell av de anonyma konstnärerna. I dag, 50 år och några veckor senare, kan Vg avslöja kvinnan bakom verket och hennes medhjälpare. Modellen finns i Särös gamla stationshus – sedan länge ombyggt till restaurang – närmare bestämt i stinsens tjänstebostad.

BUSGÄNGET I SÄRÖ SOM DROG IGÅNG UPPTÅGET

Vg publicerar alla namnen i dag!

fat kraftiga smällare, synkroniserat sina klockor och smällde sedan av pjäs efter pjäs med några minuters mellanrum och någon kilometers avstånd.

Det hade avsedd effekt. Cyklande, svettiga, stressade säkerhetspoliserna är roliga att se på, hävdade lokmålarna den där berättartatten.

De hade redan då haft idén att måla lok men färgen hade varit för dyr.

MÅLARKUPPEN: Hursomhelst, gänget lämnade tonåren, några hann till och med bli fäder och mödrar – till mina kompisar, till exempel. Fortfarande var det Särö som gällde på somrarna. Ett tråkigare Särö, tyckte de. Inget Säpo, ingen V-Gurra att busa med.

Men loken övernattade fortfarande. Och nu hade de råd!

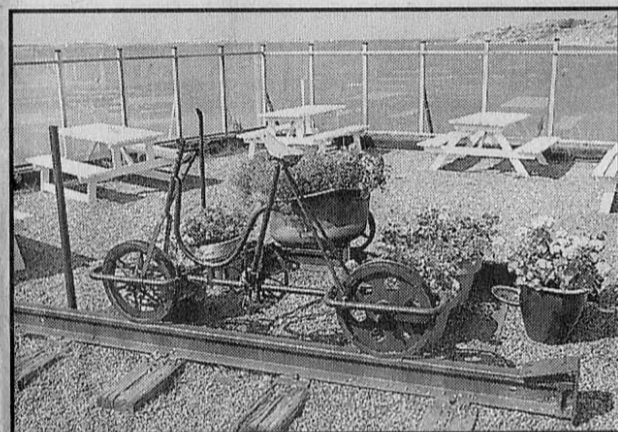
De förberedde sig minutöst. En noggrann skiss med konstverket i dess helhet upprättades. Var och en hade sin färgburk och sin delskiss där det var exakt angivet hur var och en skulle dekorera den svarta plåten.

Klädda i "skräpkläder" träffades de klockan två vid Turitz damm vid vägen ner till baden och klipporna. För att inte föra för mycket väsen i gruset smög de iväg en och en med en halv minut mellanrum mot stallarna.

Loken var fortfarande varma, färgen torkade snabbt.

Efteråt grävdes bevismaterialet, färgburkar, penslar, skisser och kladdiga kläder, ner i ett brännässlesnär.

Resten är historia. Pressen plåtade och skrev. Folk



PÅ RÄLS. Sista stumpen av Säröbanan pryds av en dressin, parkerad alldeles utanför stations- och restaurangknuten i närheten av havet.

skrattade. Trafikdirektör Hjelm rasade. Polisen försökte följa spår.

TRADITIONEN: Också den på detta vis inledda speciella Särö-traditionen hamnade i tidningen.

Det var när mina jämnåriga en natt i mitten av 60-talet målade Munkekullens station – det vill säga hållplatsbyggnaden i trä – vackert rosa. Skrämda låg de gömda i diket när jag, utan att upptäcka vare sig dem eller kulörförändringen, en natt gick hem från min flickvän.

När jag kom hem en tidig morgon sommaren -70, trött intill utmattnings efter att ha liftat i ett enda sträck från Hoek van Holland, skrämde jag inte brorsans jämnåriga. De var klara och hade gått hem.

Men jag trodde jag var trött nog att se i syne. De sista 800 meterna av asfalten

fram till Café Blomstermåla hade nämligen samma natt prydligt målats med blommor och blad.

DE SOM GJORDE DET: Och nu kan det sägas – här är det ursprungliga blomstermålargänget, lokmålarna:

- Tonsättare Gösta Nystroems dottrar Mona, Joy (då dekoratör på Storan) och Liliane. (Liliane var konstnärinna och ansvarig för mästerverket, helhetsskissen – fast gänget ratade bryskt

hennes första och propsade på en ny).

- Monas man, amerikanen Robert Batt.

- Lilianes man, konstnären Arne Malmberg.

- Konstnären Gustaf Carlströms son Bruno, som tog initiativet, köpte färg och organiserade. (Där finns anknytnings till det officiellt sanktionerade "spårvagns"-målarjippet i Marstrand något år senare och de därav följande spekulationerna).

- Ian och Claes Turitz (barn till Tora och H G Turitz som grundade Grand Bazar och EPA och så småningom drev Ferd. Lundquist, nuvarande NK).
- Lall Nilsson, vars återkomst efter fyra år i USA firades just genom tåg-måleriet.

Nog spekulerat, nu vet ni!

BJÖRN HANSSON